

Res Claritatis MONITOR

zpravodajský týdeník

ročník VII., číslo 7

21. 2. 2010 / neprodejné

Z OBSAHU	Mělké kořeny dnešní pravice	05
	Zajatci bílého boha? Film, o kterém se hovoří	08
	Friedrich Nietzsche: Život jednoho rozervance	11
	Bůh ve svátostech. Svátosti jako viditelná a účinná znamení Boží milosti	13

TRADICE OTCŮ

Z homiletických pojednání
biskupa Afraata († po roce 345)

Bůh dal Mojžíšovi zákon s příslušnými ustanoveními a příkazy. Ale když ho Izraelité nezachovávali, zákon a jeho ustanovení zrušil a přislíbil, že dá novou smlouvu, která bude odlišná od té předchozí, ačkoli ten, kdo ji nabízí, je v obou případech stejný. A toto je ta zaslíbená úmluva: *Poznej mě všichni od nejmenšího po největšího. A v této úmluvě už neexistuje tělesná obřízka jako znamení pro lid. Zjistíme, že Bůh v různých pokoleních stanovil zákony, které byly v platnosti, dokud on sám chtěl. Ale později zastaraly, jak o tom říká apoštol: Boží království existovalo v minulosti v rozličných podobách.*

Náš Bůh je pravdivý a jeho ustanovení jsou nejvyšší důvěryhodná; každá jeho smlouva byla ve svém čase uzavřena jakožto pevná a pravá. A tak ti, kteří byli obřezáni ve svém srdci, žijí a jsou znovu obřezáváni v pravém Jordánu, a tím je křest na odpuštění hříchů.

Když Jozue, syn Nunův, přešel s lidem Jordán, obřezal lid kamenným nožem. Ježíš, náš Spasitel, podruhé obřezal obřízkou srdce národy, které v něho uvěřily a byly omyty křtem a obřezány mečem, *to jest jeho slovem, které proniká hlouběji než jakýkoliv dvojsečný meč.*

Jozue, syn Nunův, převedl lid do země zaslíbené. Ježíš, náš Spasitel, přislíbil zemi života všem, kteří přejdou pravý Jordán a uvěří a dají si obřezat předkožku svého srdce.

Blahoslavení jsou tedy ti, kdo byli obřezáni ve svém srdci a znovu se narodili z vody druhé obřízky. Ti totiž dostanou dědictví s Abrahámem, věrným vůdcem a otcem všech národů, protože jemu byla jeho víra připočtena za spravedlnost.

Monitoring srdce

Stojíme opět na prahu postní doby. Doby, kterou bychom měli prožít dobře, a – spravedlivě. Co to znamená?

Žít spravedlivě znamená dát každému, co mu náleží. Takové slovo ale spíše vnímáme jako možnost malé pomstičky tomu, kdo se na nás provinil. Občas se obracíme k soudům s nadějí, že naše pře bude spravedlivě vyřízena. Zjišťujeme pak, že podstatné skutečnosti nelze zajistit právem. Totiž, že soudní výrok nakonec bývá jen důsledkem konsensu v tom, co je zlé a co nikoli, a společenskou dohodou o odpovídajícím rozsudku a o následcích v podobě trestu. Lidská spravedlnost. A další poloha spravedlnosti: I kdyby se humanitární organizace, vojáci a další složky na Haiti zhostily všech úkolů na jedničku, přesto nezvládnou být spravedlivými ve smyslu, že každý dostane přesně, ani víc, ani méně, lékařskou péči a potraviny v potřebné kvalitě, množství a včasnosti.

Vypadá to, že nám v konání dobra brání jakési zlo. Máme tendenci dávat takovému zlu vnější příčinu. Prý ji stačí odstranit, a bude pokoj. To je naivní a odporuje to praxi. Každý víme, jak často si myslíme něco nedobrého o druhém, jak snadno vzkypíme při nevhodném slově... Je to věcí rozpoložení srdce. Monitorujme dobře! Je to zaujatost pro dobro, chuť po pokoji, odvaha připisovat nadějeplné konce zašmodrchaným událostem, co dělá člověka člověkem.

Do naší neschopnosti obrušovat hrany nedůvěry, do naší nedostatečnosti, do naší neochoty k oběti přichází Bůh jménem Ježíš, povoláním Kristus, dobrovolně svázán lidskou tělesností. Pokorným vystavuje jízdenku na vlak do stanic Odpuštění a Přátelství. Budme pozornými cestujícími a nenechajme se okrást o to, co velkého pro nás přichystáno jest.

P. Martin Holík

HABEMUS EPISCOPUM

Benedikt XVI. jmenoval Mons. Dominika Duku pražským arcibiskupem

Foto: www.op.cz

Dne 13. února 2010 bylo ve Vatikánu oznámeno jmenování nového pražského arcibiskupa. Svätý otec Benedikt XVI. jím jmenoval Mons. Dominika Duku OP, dosavadního biskupa královéhradeckého.

Mons. ThLic. Dominik Jaroslav Duka OP se narodil 26. dubna 1943 v Hradci Králové a vyrůstal v rodině důstojníka, který se účastnil zahraničního odboje, kdy v roce 1944 přes organizovaný útěk vládního vojska P. Jiřím M. Veselým OP odešel do Itálie a přes Švýcarsko do Anglie, kde do konce války bojoval v Československé zahraniční armádě. V 50. letech byl vězněn spolu s důstojníky západní fronty.

Jaroslav Duka absolvoval školní vzdělání v Hradci Králové, v roce 1960 maturoval na Gymnáziu J. K. Tyla. Další studium mu z kádrových důvodů bylo zamezeno. Pracoval v hradecké továrně ZVÚ (1960–1962) a vyučil se strojním zámečníkem. V letech 1962–1964 absolvoval základní vojenskou službu a vrátil se na své pracoviště. V roce 1965 byl po dlouhých průtahách na odvolání přijat ke studiu na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Litoměřicích. Dne 5. ledna 1968 vstoupil tajně do dominikánského řádu a přijal řeholní jméno Dominik. Dne 6. 1. 1969 složil časné sliby. Dne 22. června 1970 přijal kněžské svěcení z rukou kardinála Štěpána Trochty

a pět let působil v duchovní správě v pohraničních oblastech pražské arcidiecéze: Chlum svatě Máří, Jáchymov a v Nových Mitrovicích (dnes jde o oblast diecéze plzeňské). Dne 7. ledna 1972 složil slavné sliby v dominikánském řádu.

V roce 1975 mu byl odňat „státní souhlas k duchovní správě“, pracoval pak 15 let jako rýsovač v továrně Škoda-Plzeň. Intenzivně žil ilegální řádový život a věnoval se studiu. Od roku 1975 do roku 1986 byl vikářem provinciála a od roku 1976 do roku 1981 magistrem kleriků. Současně spolupracoval na zřízení tajného řádového studijního centra a organizoval náboženskou činnost mladé generace na celém území Československa. V roce 1979 získal licenciát teologie na Papežské teologické fakultě sv. Jana Křtitele ve Varšavě.

V roce 1981 byl udán agentem StB, usvědčen a odsouzen za trestný čin maření státního dozoru nad církvemi podle § 178 trestního zákona k zákonu 218/49 Sb. Patnáct měsíců byl vězněn v Plzni-Borech pro řádovou činnost, organizování studia dominikánských kleriků, samizdat a spolupráci se zahraničím. V roce 1986 byl Magistrem Řádu dominikánů jmenován provinciálem Československé dominikánské provincie a byl jím až do roku

1998. Po listopadu 1989 byl předsedou Konference vyšších řeholních představených v ČR a viceprezidentem Unie evropských KVŘP (1992–1996). Přednášel jako odborný asistent bibliotiku na Teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a v letech 1990–1998 byl členem Akreditační komise při vládě ČR.

Dne 6. června 1998 byl papežem Janem Pavlem II. jmenován 24. sídelním biskupem královéhradeckým a 26. září 1998 přijal biskupské svěcení z rukou arcibiskupa Karla Otčenáška a spolusvětitelů kardinála Miloslava Vlka a apoštolského nuncia arcibiskupa (dnes kardinála) Giovanniho Coppy v katedrále Svatého Ducha v Hradci Králové.

Navázal na velkorysou činnost a projekty svého předchůdce arcibiskupa Karla Otčenáška. Svatého Vojtěcha navrhl za třetího patrona diecéze. Založil Diecézní teologický institut a církevní gymnázium ve Skutči. Svolal druhý Diecézní eucharistický kongres v roce 2002. Za jeho působení byla dokončena rekonstrukce *Nového Adalbertina* a v jeho areálu vybudována nová Biskupská knihovna v *sal-la terreně*. Též byla rekonstruována historická Biskupská knihovna Biskupství královéhradeckého v rezidenci původně založená biskupem Trautmannsdorfem.

Foto: www.op.cz

Dne 10. listopadu 2004 vydal nový statut a jmenoval nové kanovníky Katedrální kapituly při chrámu Svatého Ducha v Hradci Králové. Svatým otcem byl 6. listopadu 2004 jmenován apoštolským administrátorem diecéze litoměřické. Tuto funkci vykonával do 22. listopadu 2008. V letech 2007–2008 organizoval oslavy 700. výročí katedrály Svatého Ducha, kterému předcházela rekonstrukce vitráží a interiéru katedrály, včetně liturgické úpravy. V letech 2008 a 2009 inicioval *Týden vzájemného poznávání a porozumění*, pastorační aktivitu velkých měst mezi věřícími napříč konfesemi a hledajícími. K 1. červenci 2009 založil Diecézní církevní soud. Královéhradeckou diecézi spravuje dvanáctým rokem, vypracoval a realizoval diecézní *Sedmiletý pastorační program* s přípravou pastorační diecéze v novém století.

V letech 2000–2004 byl místopředsedou České biskupské konference. V rám-

ci ČBK je předsedou Komise pro nauku víry a předsedou Komise pro katolickou výchovu.

Je držitelem řady vyznamenání a uznání. Dne 28. října 2001 byl vyznamenán prezidentem republiky *Medailí I. stupně za zásluhy o Českou republiku* a 2. června 2003 mu byl udělen ministrem obrany České republiky *Záslužný kříž II. stupně* a 3. června 2008 ministryní obrany České republiky *Záslužný kříž I. stupně*. Dne 20. června 2007 byl vyznamenán *Velkým křížem „Pro Pius Meritis“* Suverénního řádu Maltézských rytířů.

Je široce zapojen do společenského a kulturního života. Je členem Etického fóra ČR, Vědeckých rad KTF UK Praha, Technické univerzity Liberec, Univerzity Hradec Králové, Lékařské fakulty UK HK, je předsedou správní rady Českého katolického biblického díla, členem Centra biblických studií, je členem

Konfederace politických vězňů, šéfredaktorem *Salve – revue pro teologii, kulturu a duchovní život*, členem redakce *Mezinárodní katolické revue Communio* a čestným předsedou Rodiny sv. Zdislavy o.s.

Z jeho rozsáhlé bibliografie vynikají monografie: *Zápas o člověka, Úvod do studia Písma svatého, Škola vnitřní modlitby, Úvod do teologie*. Mimořádný vědecký význam má jeho autorský podíl a třicet let trvající organizační práce na překladu *Jeruzalémské Bible* do češtiny, která vyšla v roce 2009. V době nesvobody publikoval v samizdatu zahraniční studie, články v *Sursum*. Nyní publikuje v *Salve – revue pro teologii, kulturu a duchovní život*, v *RC Monitoru*, vedle toho je autorem desítek článků v domácích i zahraničních sbornících, časopisech, odborných i popularizujících, a v denním tisku.

TS ČBK

Dopis prezidenta republiky Jeho Svatosti papeži Benediktovi XVI.

Vaše Svatosti,

s radostí jsem přijal zprávu o Vašem rozhodnutí jmenovat do úřadu arcibiskupa pražského a primase českého Mons. Dominika Duku, sídelního biskupa královéhradeckého.

Biskup Duka patří již mnoho let k významným osobnostem české katolické církve a k důležitým představitelům veřejného života naší země. Česká veřejnost ví o jeho působení a zná jeho názory. Jsem proto velmi rád, že se jedné z nejprestižnějších církevních funkcí ujímá všeobecně respektovaná osobnost, která může výrazným způsobem přispět k rozvíjení dialogu a vzájemných vztahů.

Vaše Svatosti, vím, že se intenzivně zajímáte o dění v České republice, jak prokázala Vaše loňská návštěva, na kterou jistě nejen já rád vzpomínám. Chtěl bych Vám proto osobně poděkovat za Vaše rozhodnutí jmenovat nového pražského arcibiskupa.

S pozdravem

Václav Klaus
www.klaus.cz

Arcibiskup Graubner ke jmenování nového arcibiskupa pražského

Předseda České biskupské konference a olomoucký arcibiskup Jan Graubner k jmenování nového pražského arcibiskupa řekl: „Mám radost z toho, že pražská arcidiecéze už zná svého nového arcibiskupa. Jsem rád, že Svatý otec jmenoval biskupa Dominika Duku, kterému blahopřeji a vyprošuji moudrost Ducha Svatého a hodně síly, protože úkol, který ho čeká, je náročný.“

TS ČBK

Miloslav kardinál Vlk ke jmenování nového arcibiskupa pražského

Bohu díky! Máme dlouho očekávaného diecézního biskupa, za kterého jsme se od dubna minulého roku s celou diecézí modlili. Milý spolubratře arcibiskupe, buď nám srdečně vítán!

Jmenování přichází z papežovy ruky jako odpověď na naše modlitby. Na svato-vojtěšský stolec se dostává biskupská osobnost z kraje, který je kolébkou svatého Vojtěcha, z diecéze, odkud pocházel první pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic.

[...] Kněží a věřící si budou při eucharistii připomínat jméno svého nového arcibiskupa, budou se za něj modlit a vyprošovat mu tolik potřebných milostí a darů Ducha svatého pro jeho nové poslání „posiluj bratry a sestry“. Přeji mu věrnost celého Božího lidu, věřících i kněží, plodné navazování nových kontaktů, získávání nových spolupracovníků a radost z úspěšné práce v království Božím pražské arcidiecéze.

Miloslav kardinál Vlk
www.kardinal.cz

Náš člověk v Lógaru

Spolupracovník RC Monitoru Matyáš Zrno odlétá koncem února do Afghánistánu, kde se ujme funkce vedoucího civilní části našeho Provinčního rekonstrukčního týmu v Lógaru.

Prosíme čtenáře o modlitbu za všechny vojáky a civilisty, kteří pomáhají obnovit řád v této neklidné části světa.

Redakce

Vietnam: Zájem mladých o víru roste

P. Luigi De Giambattista z Kongregace služebníků lásky sděluje z Vietnamu, že roste zájem mladých o katechezi a formaci. Přitom od roku 1975 Církev nemá školy, ani nemocnice nebo sirotčince. Na katechezi do farností přicházejí v neděli stovky zájemců.

Nedávno se vietnamská vláda obrátila na saigonského arcibiskupa, kardinála Jean Baptiste Pham Minh Mana, se žádostí, aby sestavil tým, který by se staral o pacienty s AIDS. Církev sestavila mezi-konfesionální tým, který pracuje u kambodžské hranice.

Fides

Německo: Křesťané pomáhají židům

Židovská komunita v Osnabrücku významně vzrostla poté, co do ní přišli židé z východní Evropy. Potřebuje proto rozšířit synagogu a pomocné prostory. Katolíci diecéze Osnabrück a evangelikálové žijící v oblasti proto mezi sebou sebrali 33 tisíc euro, které židovské komunitě předali.

Vikář Hermann Wieh řekl, že při této sbírce dávali lidé významně více než obvykle. Na dobu rekonstrukce – půl druhého roku – dala diecéze k dispozici židům své vlastní prostory v centru města.

SIR

Delegace EU v Orisse

Hindustan Times ze 7. února shrnuje kauzu návštěvy delegace Evropské unie ve státě Orissa, kde ve dvou minulých letech došlo k protikřesťanským incidentům s oběťmi na životech. Plánovaná návštěva vyvolala odpor strany BJP a vláda ji původně zamítla. BJP si položila podmínku, že návštěva nesmí mít mapovací (*fact finding*) charakter.

Po návštěvě uspořádala BJP tiskovou konferenci, kde obvinila orisskou vládu, že návštěvu povolila. Návštěvu obvinila z tajných setkání a ze slibů finanční podpory hlásání křesťanské víry. Dále ji obvinila z porušení protokolu, když se delegace pokoušela setkat se soudci zrychlených soudů, kteří posuzovali případy spojené s protikřesťanskými útoky.

Delegace navštívila pět vesnic v oblasti Kandhamal a zkoumala možnosti obnovy. Církevní představitelé přítomně řekli, že navzdory vládním slibům zůstaly oběti násilí bez státní pomoci (bydlení apod.).

Hindustan Times

Indonésie: Ústavní soud zkoumá zákon proti rouhání

Dne 4. února se konalo první zasedání Ústavního soudu v Džakartě, který má posoudit ústavnost zákona proti rouhání. Tento zákon byl vyhlášen v roce 1965 jako obrana proti komunismu a nástroj ke sjednocení Indonésie. Postihuje všechny, kdo vyznávají „neuznané“ náboženství, a může postihovat muslimy, křesťany, javánské domorodce i další.

Zákon má občanské i trestní důsledky. Žádost o posouzení ústavnosti zákona podal bývalý prezident Abdurrahman Wahid a několik organizací prosazujících lidská práva.

Beckett Fund

Benedikt XVI. se setkal se členy Papežské akademie pro život

„Věda sama nestačí k pochopení hodnoty lidského života ani k tomu, aby byl zaručen respekt k posvátnosti života. To je možné pouze tehdy, je-li uznán přirozený zákon, který neseptala ruka člověka, ale Boha,“ zdůraznil Benedikt XVI. při setkání se členy Papežské akademie pro život, kteří se v druhém únorovém týdnu sešli na plenárním zasedání. V jejich čele stál předseda akademie arcibiskup Rino Fisichella.

„Myšlenka, že život je materie, kterou může věda libovolně manipulovat, i pietismus, který se lehce dojíká nad krajními situacemi a myslí si, že to stačí jako respekt k lidské důstojnosti, jsou stejně nebezpečné jako stát, který při tvorbě zákonů týkajících se etiky činí sám sebe etickým principem a ignoruje nebo překrucuje přirozený zákon,“ varoval Svatý otec. Připomněl také, že dnes se boj o integrální lidský rozvoj odehrává právě na poli bioetiky.

„Spojení bioetiky a přirozeného zákona umožňuje lépe hájit právo na důstojnost, kterou má lidský život od počátku až do přirozeného konce,“ řekl Benedikt XVI. členům Papežské akademie pro život.

RaVat

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

MĚLKÉ KOŘENY DNEŠNÍ PRAVICE

Ohlédnutí za polistopadovým vývojem české společnosti

Transformace české společnosti v postkomunistickém období se zaměřila především na zavedení trhu, hospodářský růst a zvýšení blahobytu. Očekávalo se, že dosažení těchto cílů automaticky povede k ozdravení celé společnosti. Ekonomická transformace sama o sobě však nemá moc zajistit fungující svobodné demokratické prostředí.

Dvacetiletí polistopadového vývoje české společnosti se uzavírá. Spolu s některými výročími to svádí k jisté schematizaci. Pokusme se spíše se ohlédnout za některými jevy, které je charakterizují.

Postkomunismus

Předčasně zdánlivě ukončené transformační období první poloviny 90. let se ve skutečnosti značně protáhlo. Místo o následujícím standardním společenském vývoji v prostředí fungujících demokratických institucí můžeme hovořit o latentní nestabilitě vrcholící v selháních uplynulého roku. Tento nejen český, ale obecněji střeoevropský fenomén lze nejlépe vysvětlit a charakterizovat jako postkomunismus.

Hlavní osa politického střetu se odehrávala mezi silami uskutečňujícími program společenské transformace a jejich oponenty, charakterizovanými konzervativním úsilím opírajícím se o setrvačnost kontinuity s předchozími poměry a do odpovídající míry i se starým režimem. Zdánlivě a zjednodušeně se tento spor po značnou dobu jevil jako souboj mezi reformní pravíci a tradiční socialistickou levicí. Tím by paradoxně naplňoval, byť vzhledem k obvykle převládající konzervativní povaze demokratické pravice, podobu fungování standardního politického prostředí. Již tento fakt nás upozorňuje, že zde se neodehrává vše podle obvyklých pouček a že posttotalitní společnost charakterizuje i jiné významné štěpení než tradiční pravo-levé.

Přecenění ekonomické transformace

Ponechme nyní stranou programatiku a praxi levicových stran, to, zdali se chovají demokraticky standardně či spí-

še postkomunisticky, a sledujme některé nezanedbatelné aspekty projevu české pravice. Její počáteční program, jak už bylo řečeno, se neopíral převážně o doma sdílené a zažité hodnoty jako předpoklad cílů, ke kterým se ubírá, ale spíše sliboval dosažení cílů prostřednictvím aplikace konkrétní správné metody – transformace. Ve smyslu zajištění hospodářského růstu a dosažení nesrovnatelně vyšší úrovně blahobytu byla transformace jako použitá metoda nepochybně úspěšná. Jenomže její obhájci slibovali víc. Standardně fungující svobodné demokratické prostředí.

Nezdá se, že by v uplatňování transformace nastala nějaká chyba, která nebyla dosud odhalena. Vždyť, jak jsem již pravil, ve zlepšení ekonomické úrovně jsme očividně uspěli. Je téměř jisté, že omyl spočívá v samé podstatě očekávání, a to již od počátku. Proměna postkomunistické společnosti v demokratickou na tomto pravo-levém transformačním schématu prostě neprobíhá. Doložit to lze některými současnými sociologickými zjištěními stejně jako dlouhodobými výsledky politické orientace a priorit stabilizovaných zemí. K těm prvním patří domácí data a opakované informace o postojích obyvatel východních spolkových zemí v Německu. Zavedení trhu, zásadní zvýšení úrovně konzumního blahobytu a fungování veřejných služeb, kooptace do vyspělého právního a politického demokratického rámce neprohloubila znatelným způsobem příklon občanů k demokratickým hodnotám, natož konzervativně liberálním politickým preferencím. Taktéž u nás se v posledních letech prohlubuje posun k tradiční rovnostářské orientaci společnosti a pokles podpory a víry v nástroje trans-

Foto: commons.wikimedia.org

Nastolení trhu a celkem úspěšné výsledky v ekonomické transformaci nevedou ve společnosti samy o sobě k posílení hodnot a principů, ze kterých původně vzešly. Samy o sobě nejsou schopny zajistit komplexní transformaci komunistické totalitní společnosti ve společnost svobodnou a demokratickou.

formace a podstatu svobodného prostředí, respekt k nedotknutelnosti soukromého vlastnictví a opuštění socialistického rovnostářství.

Následky individualistické liberální politiky

Nastolení trhu a celkem úspěšné výsledky v ekonomické transformaci nevedou tedy ve společnosti samy o sobě k posílení hodnot a principů, ze kterých původně vzešly. Samy o sobě nejsou schopny zajistit komplexní transformaci komunistické totalitní společnosti ve společnost svobodnou a demokratickou. Chyba nespočívá pouze v tom, že si to politické a intelektuální zázemí české transformační pravice neuvědomuje, ale také v tom, že nesprávně chápe roli společnosti v tomto procesu. Extrémně individualistické liberální pojetí politiky vysvětluje pravo-levý střet jako „konflikt mezi svobodou a dobrem“. Tento myšlenkový exces, způsobený diskontinuitou s tradičním myšlením západní kultury a podstatnými mezerami ve všeobecném vzdělanostním potenciálu, je typickou ukázkou selhávání současné české pravice. A to jak na poli praktického uplatnění idejí ve veřejném životě, tak její intelektuální báze. Existence obecného dobra například úzce souvisí s představou spravedlnosti a je explicitně obsažena v myšlení nejvýznamnějších představitelů naší filosofie a politického myšlení od doby Aristotela, Platóna a svatého Augustina po současnost. Základy civilizované společnosti nejsou ukotveny pouze souhrnem míry dosaženého prospěchu, blahobytu, sobectvím jednotlivých individuí, nýbrž existencí společenského řádu poměřovaného obecným dobrem jakožto důsledkem uplatňování principů spravedlnosti, svobody, bezpečnosti a míry jejich ochrany.

Úpadek společenské soudržnosti

Novoroční projev prezidenta republiky se sdělením, že nežijeme z jakékoli benevolence generací předchozích a také zatím nic nedlužíme budoucím generacím, ve vyřčeném kontextu zcela nejasným a kontraproduktivním, je v současných českých poměrech brán jako strž-

livě pravivý. Ve skutečnosti svou zmatečností přivádí k domněnce potvrzující úpadek domácích elit. Více než bilionový státní dluh je skutečný a budou jej muset uhradit i naši potomci. Alarmující okolnost, že jeho větší část vzniká teprve v posledním desetiletí, se tak stává přijímanou samozřejmostí souznící s neúctou k předkům, konkrétně i k rodičům každého našeho současníka, kteří jej svou péčí a obětavostí vybavili do života. Podpora vytváření prostředí, kde takovéto hodnoty, zejména ochota k oběti, nepředstavují samozřejmý důvod k vděčnosti, respektu a úctě, má svůj konkrétní společenský odraz. Je téměř zákonité, že pak nemůže existovat společenská soudržnost mezi jejími jednotlivými vrstvami a reprezentujícími vůdčími elitami. Kdo by měl být ochoten obětovat se za zájmy vnímané jako cizí, když elity svým prezentováním vlastních materiálních zájmů a bezskrupulózními metodami jejich prosazování obecné dobro v důsledku poškozují. Proč například platit jinak rozumné regulační poplatky ve zdravotnictví, když vládcí eráru odčerpávají ušetřené zdroje ze společného systému mnoha vynalézavými způsoby, všeobecně jsou známé naše předražené dálnice. Takovýto stav nejen připomíná společenskou situaci v totalitním zřízení, ale jeho současné oživení je dokladem udržení kontinuity s touto dobou.

Základy civilizované společnosti nejsou ukotveny pouze souhrnem míry dosaženého prospěchu, blahobytu, sobectvím jednotlivých individuí, nýbrž existencí společenského řádu poměřovaného obecným dobrem jakožto důsledkem uplatňování principů spravedlnosti, svobody, bezpečnosti a míry jejich ochrany.

Absence dlouhodobé perspektivy

Mělké kořeny české pravice, nedostatečně ukotvené v západní tradici, v prostředí systematicky a úspěšně devastovaném komunismem, nejsou schopny poskytnout oporu pro silný orientační ukazatel vytyčující cestu do budoucnosti. Ani v první polovině 90. let se proto nepodařilo založit dlouhodobou perspektivu našeho směřování, která by dávala jasný význam každodennímu konání. Velmi brzy se vše soustředilo na horizonty střednědobé, zejména dokončení prvních tíživých etap ekonomické transformace a dosažení blahobytu dohnáním vyspělého Západu. První odhad přisuzující nám dosažení životní úrovně Rakouska za dvacet let již nebyl nikdy opakován. Nikoliv pouze pro stále zjevnější nereálnost, nýbrž i kvůli netrpělivosti voličů s dobou sotva tak představitelnou pro lidi navyklé komunistickému společenskému bezčasí. S příchodem nového desetiletí se všechny perspektivy smršklily na délku volebních období.

Hledání náhradních zdrojů víry v budoucnost

Absence „potransformačních“ politických a společenských témat, jistá míra vnímání prvních problémů a pocit nejistoty pramenící z víry pouze v ty životní opory, které jsme si sami stanovili, tedy bez transcendentního rozměru – to vedlo již od konce 90. let k hledání náhradních zdrojů víry v budoucnost. Tato nezbytost zároveň vyplývala z praktické potřeby ovládnutí společnosti prostřednictvím sdílených postojů, témat zakládajících její soudržnost. Po odepsání některých sekulárních „náboženství“ moderní doby, jako byl komunismus, a nechuti k líbivým a atraktivním šidítkům úspěšným na západ od nás, což bylo dáno zaostalostí českého prostředí, bylo po ruce osvědčené vlastenčení. Konflikty, které nevybojný český nacionalismus přináší v domácím soužití, stejně jako při zapojení do života svobodných národů vyvolávají stále větší rozčarování. Kříží totiž perspektivu úspěchu a růstu samostatné, podnikavé, svobodomyšlné a poměrně úspěšně se etabloující vrstvy občanů, kteří se řadí k vítězům polistopadových politických změn.

Parazitismus staronových elit

Proměna společenské a politické elity od počátku 90. let do dnešních dní je dobře vysvětlitelná jiným než pouze pravo-levým štěpením. Také proto, že obdobné procesy se odehrávají v obou velkých politických stranách. Myslím tím například ovládnutí stranických základů takzvanými velrybáři či účelové náborové novými členy, vazby na podnikatelské korupční prostředí, nejvýrazněji v severních Čechách.

Společenské postavení, majetek a moc jsou základní hybné síly, jejichž proměnu zde můžeme sledovat od doby komunistických nomenklaturních kádřů a jejich protějšků zvaných veksláci, k dnešním významným a úspěšným představitelům regionu s rozšiřujícím se celostátním vlivem. Jejich hodnotový rámec zůstal stejný, jejich vztah k vládnoucím strukturám a parazitní vztah ke společenskému produktu také. Navázání na ekonomickou strukturu totalitní společnosti získávali postavení, hmotný prospěch a moc. Převrátím přišli o moc a částečně i o společenské postavení. Privatizace jim umožnila podílet se díky jejich sociálnímu kapitálu, výhodnější hmotné startovní pozici a určitému postavení v hospodářských strukturách na přerozdělení státního majetku. Následně získané bohatství postupně proměňovali v upevnění nových společenských pozic a dovršení svého úspěšného „transformačního“ příběhu získáním moci v demokratických podmínkách.

Zásadní je, že vedoucí pozice v komunismu se nezískávaly konkurenčně lepšími předpoklady a dosahováním vyšších výsledků, ale naopak vyřazením z konkurence těch, kteří odmítli vstup do komunistických stranických struktur. Přivlastněné hmotné sebezajištění pak nebylo výsledkem úspěšné práce, ale získáním exkluzivního přístupu k přerozdělování veřejných zdrojů. Dnes se tato metoda nazývá korupce a je základem nejen materiálního prospěchu včetně parazitního charakteru vztahu k veřejným zdrojům, ale i mocenského postavení těchto staronových elit. Nejde tedy o příběh transformace, ale o výsledek opačné tendence, uchování co možná všestranné kontinuity s totalitní minulostí.

Dosavadní zvyšování kvantity (i kvality) konzumovaných hmotných statků nevedlo k přeměně v kvalitu svobody a demokracie. Skutečný, ne učebnicový „trh“ stojí právě na úspěchu kvality vydobyté úsilím, prací, inovací, sebekázní a obětí nad materialistickou kvantitou.

Foto: sisakturist.com

Současná česká pravice je neplodná

Bohužel, rozsáhlé a hluboké analýzy, které by v určité úplnosti, tedy věcně a pravdivě, popisovaly dostatečné množství jevů a stav dnešní české společnosti, nejsou k dispozici. Jedno však bezpochyby z naznačeného vyplývá. Česká pravice, intelektuální a zejména politická, jak se definovala v počátku 90. let, je již dnes zcela neplodná. Její formace a obzory jsou příliš svázané s totalitním vnímáním světa. Významný posun k dokončení politické a společenské transformace v intencích standardních západních zvyklostí musejí uskutečnit jiní lidé, nezatížení ani deformacemi minulosti, ani nedostatečným rozhledem a nekvalitním vzděláním a často odporem k jádru západní křes-

ťanské tradice, stejně jako neschopností vnímat pravdivě souvislosti současného světa a překročit svůj stín. Noví představitelé pravice se znovu musí pokusit, a dostanou k tomu zřejmě brzy příležitost, oslovit především ty skupiny ve společnosti, které se soustřeďují kolem klíčových hodnot vytvářejících oporu pro pravicové postoje. Nesmí se s nimi v praktických krocích rozejít tak, aby propadli obdobné iluzi jako reprezentanti transformační politiky před dvěma desetiletími s následky od brzké ztráty perspektivy k vývoji s nejasným koncem.

Potřeba nové pravice hájící skutečnou svobodu a demokracii

Velkou výzvou k takovému posunu jsou již dosavadní výsledky a projevy veřejného a politického života. Pokud se vývoj na politické scéně bude ubírat nastoupeným směrem a sociální demokracie završí úsilí o maximální možnou míru kontinuity s předlistopadovými poměry spolupráci s KSČM, bude nezbytné vytvořit a představit alternativu takového uspořádání společnosti. Jedinou podporou jí může být, že socialistická politika rozhozování skončí bankrotem sociálního státu blahobytu a ostře se tím vyjeví nezbytnost nepokračovat tímto směrem.

K úspěšnému zvládnutí hrozící nestability je třeba jasně vytyčit cestu vedoucí k dokončení procesu transformace novou českou pravíci. Její potenciál však musí vzniknout na jiných základech než marxistických poučkách o přeměně kvantity na kvalitu. Dosavadní zvyšování kvantity (i kvality) konzumovaných hmotných statků nevedlo k přeměně v kvalitu svobody a demokracie. Skutečný, ne učebnicový „trh“ stojí právě na úspěchu kvality vydobyté úsilím, prací, inovací, sebekázní a obětí nad materialistickou kvantitou.

Snad nám bude stačit příští dvacetiletí k dosažení stability na pevných základech skutečných hodnot svobody a demokracie, jež plynou z křesťanských kořenů naší civilizace.

Zdeněk Vaverka
www.sklenenykostel.net
(mezititulky redakce)

Akhajská vesnice. Foto: frank.itlab.us

ZAJATCI BÍLÉHO BOHA?

Film, o kterém se hovoří

Pozornost médií vzbudil v uplynulých týdnech dokumentární film *Zajatci bílého boha* o životě kmene Akha z oblasti jihovýchodní Asie. Autoři snímku obviňují misijní a rozvojové organizace z násilí vůči domorodému obyvatelstvu. Je jejich pohled na danou problematiku ucelený a pravdivý?

Česká televize přinesla film Tomáše Ryšky a Steva Lichtaga o Ryškově pobytu u kmene Akha, který žije v oblasti Zlatého trojúhelníku, tedy na severu Thajska a Laosu. Ryška uvádí, že zde zjistil šokující fakta o působení misionářů a humanitárních organizací. Film vyvolal pozornost i v katolických médiích, přestože na severu Laosu žádní katoličtí kněží nejsou a aktivity katolické církve jsou zde velmi omezené. (K tomuto tvrzení viz poznámka dále.)

Aktivity organizace *Jeden svět domorodých národů* (*United World of Indigenous People* – UWIP), k níž pan Ryš-

ka patří, lze sledovat mj. podle jejích internetových stránek, což činím už několik let. Označuje se za „skupinu výzkumníků, pro něž spolupráce s domorodci není prací, ale potěšením“. Motivem činnosti této organizace je obava, že globalizace vymazává z lidské společnosti různost a řadě menšin hrozí zánik. Ta je jistě oprávněná: kulturní unifikace je faktem nejen na bázi mezinárodní, ale i národní (vzpomeňme, jak jednotný rozhlas a televize vymazaly z češtiny dialekty).

Zážitky pana Ryšky z akhajských vesnic jsou jistě autentické a nehodlám je nijak zpochybňovat: na výlet do Asie ne-

mám peníze, a pokud bych měla, mířila bych jinam. Proto mají moje námitky spíše charakter otazníků, ale ty otázky nejsou řečnické.

Přesto je film podle mého názoru manipulativní, a to nejen na první pohled (např. scéna s misionáři honícími autora připomíná majora Zemana). Abych svůj kritický pohled postavila na solidní bázi, zvolila jsem porovnání s textem nepochybně objektivním – se zprávou amerického ministerstva zahraničí o stavu náboženské svobody ve světě za rok 2009. Jak známo, ukládá Zákon o náboženské svobodě v zahraničí (*International Reli-*

gious Freedom Act – RFA) americké vlády, aby při poskytování zahraniční pomoci přihlížela ke stavu náboženské svobody v dotyčných zemích. (Moje poznámka o nepůsobení katolických kněží na laoském severu v prvním odstavci se opírá právě o tvrzení této zprávy.)

Nařčení misionářů

Základní obžalobou pana Ryšky proti naší civilizaci (bílému bohu) v zásadě je, že narušuje tradiční život kmene Akha a narušuje i vazby mezi lidmi (náboženskou výchovou odcizuje děti rodičům i kmeni): navíc misionáři mají ze svého působení dobrý kšeft, využívají děti i jako pracovní sílu, a – především – je masivně sexuálně zneužívají.

Misionáři prý nutí domorodce „zapomenout na vlastní víru“. Jaká víra to je, se ale z filmu nedozvíme. Laos je většinou buddhistický, silný je tu i animismus. Thajsko je z 90 % buddhistické, zbytek tvoří muslimové. V co věří Akhové, u nichž pan Ryška strávil delší dobu? Dozvíme se jen, že na obou koncích vesnice stojí brána, jež má bránit ve vstupu duchů. Jací duchové to jsou? Bojí se jich vesničané? Proč? Vesničané prý žijí „v souladu s přírodou“: jsou duchové přírodnými bohy? Pokud ano, nemuseli by se jich přece vesničané bát a stavět proti nim brány? – Nic z toho se nedozvíme. Věřím, že pan Ryška by dokázal podrobněji odpovědět, ale z jeho filmu žádná odpovědi neplynou.

Druhým otazníkem je rozdíl mezi Thajskem a Laosem, jemuž pan Ryška nevěnuje valnou pozornost. Ten rozdíl je ale značný. Na rozdíl od Thajska je Laos komunistická země, která náboženství nepřeje: snáší sice většinový buddhismus, ale rozhodně ho nepovažuje za státní náboženství. Všechna menšinová náboženství, včetně animistického, jež zde má tradici, jsou spíše potlačována a řada věřících se octla ve vězení.

To má velký význam pro působení náboženských organizací. Vláda je striktně kontroluje, od programů až po každodenní praxi. A tady se setkáváme se zajímavou kontroverzí, totiž kontroverzí organizace pana Ryšky vůči *Norské církevní pomoci* (NCA): organizaci, jež působí ve více než 60 zemích a má pro Laos vy-

pracované projekty. Pan Ryška tvrdí, že právě tato organizace je polem sexuálního zneužívání domorodců.

Pohled druhé strany

Podíváme-li se na webové stránky NCA, uvidíme jiný obraz života domorodců kmene Akha, než je poněkud disneyovské líčení autorů filmu. NCA tvrdí, že populace Akha je velmi zranitelná HIV a dalšími sexuálně přenosnými chorobami, protože její členové mají mnoho partnerů, jak v rámci kmene, tak mimo něj. Dívky začínají sexuálně žít už před pubertou, což komunita schvaluje. Výskyt sexuálně přenosných chorob je vysoký. Kvůli neznalosti hlavního jazyka země se k nim nedostanou informace o zdravotních službách. NCA je zřejmě liberálně orientovaná organizace, protože tuto situaci hodlá řešit distribucí kondomů, ale snaží se také organizovat léčbu sexuálně přenosných chorob.

Takže jsme zase u sexu. Samozřejmě si musíme položit otázku, proč by laoská

Ne všechno na „tradičním způsobu života“ je vždycky hodno chvály. Má snad obrana životního stylu domorodců zahrnovat i podporu pěstování drog?

Foto: frank.itlab.us

vláda, velmi nevlídná ke křesťanským iniciativám, nevyužila obvinění organizace pana Ryšky (UWIP) a neukončila působení NCA s odvoláním na tato skandální obvinění.

Nicméně téma sexu se týká nejen Laosu, ale i Thajska. Pan Ryška se setkal s mužem, údajně z misionářského prostředí, který ho informoval, že „80 % misionářů sem přichází šukat“. Pro všechny svaté – proč by to dělali? Thajsko je proslulé svým sexuálním průmyslem, získat zde prostitutky/prostitutky obojího pohlaví, a zejména k sexu (nuceně) ochotné děti, je tu velmi levné. Proč by někdo volil tak obtížnou cestu, jako je misionářské působení, když si může sex s nezletilými a dětmi prostě koupit? Letadla do Thajska jsou plná sexuálních turistů – ale katolictví kněží ani evangelikální misionáři mezi nimi nebývají.

Nepřátelský bílý bůh

Zhruba někde tady se definice pana Ryšky začínají rozplývat. „Misionáře“ nahrazují pracovníci mezinárodních organizací. A tady mu musím dát za pravdu. Po převratu jsem dva roky působila jako zmocněnec (tehdy federální) vlády pro uprchlíky, a z příslušných institucí OSN i mimo ni jsem měla smíšené dojmy. Do konce i prestižní *Amnesty International* se mi začala jevit v jiném světle.

Nechápu ale, proč pan Ryška směšuje působení nenáboženských organizací (napojených na OSN) s činností misionářů. Navíc, v případě Laosu, má zřetelný podíl státní politika omezování náboženství, která už s činností misionářů nemá vůbec nic společného.

Pronasledování křesťanů v Laosu pan Ryška ve svém líčení pomíjí. Jeho nepřítelem je „bílý bůh“, který spojuje státní zásahy, činnost rozvojových organizací napojených na OSN i misijní působení křesťanských církví.

Problematická situace Zlatého trojúhelníku

Významným faktorem je situace Zlatého trojúhelníku, tedy oblasti proslulé pěstováním opia. Lidé z organizace UWIP tvrdí, že pěstování opia patří k charakteristice života tamních domorodců a snahy o omezení této činnosti narušují ži-

vot domorodců. Tvrdí také, že cizí vlivy (misionáři, nevládní organizace při OSN, stát) chtějí potírat pěstování opia, aniž by místním zemědělcům poskytly náhradní program. Považuji za zvláštní, že by zahraniční organizace působící v Laosu a Thajsku neznaly programy, jež uplatňuje např. USA v Afgánistánu – tedy náhradu pěstování drog jinými užitečnými plodinami. Má snad obrana životního stylu domorodců zahrnovat i podporu pěstování drog?

Aktivisté UWIP se bouří proti tomu, že se Akhové mají učit používat jazyk, který jim není vlastní (thajština, lao). Problém ale je, že Akhové sami nemají písmo. Jak se má v dnešní době jejich jazyk udržet bez písma? Podle filmu se zdá, že misionáři a humanitární pracovníci tuto otázku řeší spíše výukou většinového jazyka: tento postup si netroufám hodnotit, ale autoři filmu jiné řešení nenavrhují. (Že by neznali postup bratří z Byzance, kteří k nám přišli evangelizovat vybaveni abecedou vhodnou pro naše jazyky?)

Přesídlování horských kmenů praktikuje laoská vláda už od roku 1975. Původním důvodem byly obavy z odporu proti komunistickému režimu, dnes jde spíše o prosazování pozemkové reformy. Příznivci reformy argumentují tím, že horské kmeny svým způsobem hospodaření ničí tropické lesy. Autoři filmu naopak tvrdí, že způsob vypalování lesa praktikovaný Akhy je šetrný. Ani to si netroufám posoudit. Zato je asi třeba dát autorům za pravdu v tom, že přesídlení do odlišného prostředí narušuje tradiční život kmene i jednotlivců a má i neblahé zdravotní dopady.

Nedostatek reflexe, či záměr?

Souhrnně řečeno, film směšuje působení státu, mezinárodních humanitárních organizací a křesťanských misí. Kritický divák se to sice snaží rozlišit, ale film mu to nijak neusnadňuje. Je to nedostatek reflexe jeho tvůrců, nebo prostě záměr? Druhou možnost naznačuje například diskuse studentů, kteří film zhlédli. Všichni se posílili v dojmu, že křesťanství je zlá věc. Jedna dívka řekla něco v tom smyslu, že je ráda, že žije v Česku, protože tady žádní misionáři nejsou: „Ti by mě odvěklí a zneužívali,“ pravila.

Laoský kněz Somphone Vilavongsy z řádu oblátů
Foto: www.oblates.com.au

Ryškův a Lichtagův obraz života v deštném pralese je skutečně „disneyovský“: život domorodců je naprostá idyla, problémy se nevyskytují. Líčení NCA je naznačuje. Znamená to, že evangeličtí misionáři lžou, nebo autoři filmu něco vynechali?

Chybějící odpovědi

Film sice přesvědčivě tvrdí, že křesťanské misie jsou zlo, ale na základní otázky neodpovídá. Kruh těchto otázek bych vymezila asi takto: také v jihovýchodní Asii (tak jako jinde) dochází pod vlivem moderního stylu života ke změnám, které narušují tradiční život venkovského obyvatelstva. V komunistickém Laosu to vláda řeší přesuny horských kmenů. V oblasti jsou přítomni křesťanští misionáři. Působí křesťanští misionáři v této situaci ve prospěch tradičních obyvatel pralesa? Stojí na jejich straně, nebo na straně sociálního inženýrství, ať už státního nebo mezinárodně humanitárního?

Odpověď jsme ve filmu nenašli. Podívala jsem se proto do našich zpráv na webu *Res Claritatis*.

Pokud jde o Laos, našla jsem zprávu, že oblát v roce 2006 vysvětili prvního kněze. Je domácího původu. Oblát zde přítom působí od roku 1935, po roce 1975 bylo jejich působení zřetel-

ně omezeno. Také toto kněžské svěcení bylo opakovaně zakázáno, nakonec úřady ustoupily.

Ve zprávách se vyskytují informace o zatýkání křesťanů. V roce 2003 nasadila vláda proti křesťanům v horských oblastech chemické zbraně, uvádí *Světová evangelikální aliance* a *Amnesty International*. Už v roce 1999 vyhlásila vláda křesťanství za „nepřítele číslo 1“.

Na čí straně tedy stojí tvůrci filmu?

Černobílé vidění

Pokud jde o Thajsko, našla jsem pouze zprávu o činnosti španělských misionářek Nejsvětějšího srdce, které poskytují vzdělání a výuku řemeslných dovedností dívkám, aby je chránily před bludným kruhem prostituce.

A tady narážíme na další problém. Ne všechno na „tradičním způsobu života“ je vždycky hodno chvály. V jihovýchodní Asii (i v Číně) je běžné, že rodina, která se octla v tísní, prodává své malé dcery organizátorům prostituce. Je tedy i činnost španělských misionářek špatná? Znamená i výuka šití, kreslení, psaní na stroji, práce s počítačem, matematiky a jazyků „zneužívání dětí“?

Několik málo zpráv z našeho vlastního webu naznačuje, že situace horských kmenů ve Zlatém trojúhelníku má řadu dalších dimenzí, které film opomíjí. Tvůrcům filmu to zřejmě nevádí. Jsou zcela soustředěni na své poselství: co je křesťanské, je špatné.

Michaela Freiová

Michaela Freiová je šéfredaktorkou týdeníku *RC Monitor* a internetového zpravodajského serveru *Res Claritatis*.

Situace horských kmenů ve Zlatém trojúhelníku má řadu dalších dimenzí, které film opomíjí. Tvůrcům filmu to zřejmě nevádí. Jsou zcela soustředěni na své poselství: co je křesťanské, je špatné.

FRIEDRICH NIETZSCHE: ŽIVOT JEDNOHO ROZERVANCE

Seriál Architekti kultury smrti (2)

Varovný osud muže, který vyhlásil válku Bohu, víře, pravdě i rozumu; který pokládal život za nelitostný boj, v němž člověk nakonec musí podlehnout temnotě smrti.

Friedrich Nietzsche nazval sám sebe *Antikristem* a napsal knihu stejného titulu. Svůj ateismus obhajoval takto: „Vyvrátím existenci všech bohů. Kdyby byli bohové, jak bych unesl, že nejsem jedním z nich? Z toho vyplývá, že bohové neexistují.“

Nietzsche přichází na svět roku 1844 v Röckenu u Lützeny jako syn evangelického pastora. Když je Friedrichovi pět let, umírá jeho otec – Nietzsche pak vyrůstá vychováván výlučně ženami a v duchu protestantské zbožnosti: je chlapcem citlivým a fyzicky poměrně slabým, tělesné neduživosti se ale snaží vzdorovat otužováním a železnou sebekázní.

Vzdělání Friedrich Nietzsche získává nejprve v proslulé internátní škole v Schulpfortu, kde začíná jeho vroucí a nikdy nevyhaslý vztah k řeckému starověku, poté Nietzsche studuje klasickou filologii v Bonnu a v Lipsku.

Obdivovatel Schopenhauera

Právě v Lipsku se Nietzschemu v antikvariátu do rukou dostává hlavní dílo A. Schopenhauera *Svět jako vůle a představa*: Friedrich Nietzsche je okouzlen, Schopenhauerovu dílu zcela propadá. Stejně jako dílo Schopenhauerovo působí na Nietzscheho dílo německého skladatele R. Wagnera, samo o sobě prodchnuté Schopenhauerovým duchem – Friedrich Nietzsche se stává nadšeným „wagneriánem“, ostatně, hudbu miluje a rozumí jí, sám se jí aktivně věnuje, dokáže celé hodiny dojímat a okouzlovat své posluchače klavírními fantaziemi.

Jako čtyřiaadvacetiletý se Friedrich Nietzsche na doporučení svého učitele Ritschla (který je nadšen drobnými filologickými pracemi Nietzscheho, psanými během studií) stává mimořádným profesorem klasické filologie na univer-

Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844–1900)
Foto: slowmuse.wordpress.com

zitě v Basileji. V roce 1870 Nietzscheho univerzitní dráhu na krátký čas přeruší prusko-rakouská válka – Friedrich Nietzsche se jí účastní jako dobrovolný ošetřovatel, ale poté, co brzy vážně onemocní úplavicí, se vrací do Basileje – s podlomeným zdravím pak bude bojovat až do své smrti.

Pohrdání rozumem a vírou

Pohrdal rozumem i vírou. Často si záměrně protiřečil – dovolával se vášně, řečnického umění a nenávisti –, jen aby nemusel kapitulovat před rozumovou úvahou. Lásku považoval za „největší nebezpečí“ a morálku za nejhorší slabinu lidstva. Zemřel roku 1900 duševně chorý po dvanácti letech pobytu v ústavu, stížený syfilis; své poslední dopisy podepisoval jako „Ukřižovaný“. Byl uctíván nacionálními socialisty jako jejich dvorní filosof. Přesto je i dnes vážný a obdivovaný společenskými autorita-

mi coby hlubokomyslný a moudrý muž. Jak je toto možné?

Obdivovatele Nietzscheho je možné rozdělit do tří skupin. Jedni tvrdí, že Nietzsche byl vlastně ovčí přestrojenou za vlka; že jeho útočné výpady není možné brát doslova a že byl vlastně spojencem, nikoli nepřítelem, západních hodnot a institucí, kterými při povrchním čtení opovrhoval. Tito učenci se nápadně podobají řadě progresivních teologů, kteří Ježíšova slova „nikdo nemůže přijít k Otci než skrze mě“ interpretují tak, že „všechna náboženství jsou stejně hodnotná“ a výrok „ten, kdo se ožení a svou ženu propustí, cizoloží“ čtou v tom duchu, že rozvody mají být promyšlené, tvůrčí a rozumné.

Druhá skupina přinejmenším vzdává Nietzschemu čest tím, že ho alespoň bere vážně. A třetí skupina uznává, že Nietzsche se téměř ve všem mýlil, že byl vlkem a nikoli beránkem, avšak má zásadní přínos pro západní civilizaci, protože jí ukazuje její temné jádro a neblahou budoucnost. Podle této logiky je snadné ukazovat prstem na černé ovce jako Nietzsche nebo Hitler, ale – abychom citovali slavný titul švýcarského myslitele Maxe Picarda – není to, co nás tak děsí, *Hitler v nás*? Nevypustil Nietzsche džina z láhve sekulárního humanismu? Je-li „Bůh mrtev“, je mrtev člověk, morálka, láska, svoboda, naděje, demokracie, duše a zdravý rozum.

„Antikrist“

Hlavní myšlenky Friedricha Nietzscheho shrnují názvy jeho hlavních děl. Každá kniha je svým způsobem útokem na víru: Nietzsche je stejně jako svatý Augustin zaměřen na Krista; je však na něj zaměřen jako na *úhlavního nepřítele*.

Jeho první kniha, *Zrození tragédie z ducha hudby*, zpřevrací tradiční chápání řeckého bájesloví a kultury, jejich smyslu pro řád a rozum. Pro Nietzscheho byli velkými Řeky tragičtí básníci, zatímco filosofové, počínaje Sokratem, byli mdlí a bez vášně. Západní svět následoval Sokrata, jeho racionalismus a moralismus, a odmítal druhou, temnou stránku člověka: tragickou dimenzi. Nietzsche zdůrazňoval tragédii, chaos, iracionalitu a absenci řádu, symbolizované Dionýsem, bohem vína, veselí a hojnosti. Tvrdil, že Sokrates přiměl svět k uctívání Apollóna, boha slunce, světla, pořádku a rozumu. Ovšem netrvalo to dlouho a Nietzsche jako by sám přijal Dionýsův osud: byl-li Dionýsos roztrhán Titány, nadpřirozenými monstry podsvětí, mysl Friedricha Nietzscheho byla rozcupována na kusy Titány jeho vlastního nitra.

Pryč s objektivní pravdou

V letech 1873–76 píše *Nečasové úvahy*, z nichž je nejproslulejší zejména ta druhá, nazvaná *O užitečnosti a škodlivosti historie pro život*, v níž se Friedrich Nietzsche obrací proti nemírnému šíření historických poznatků, šíření, které hrozí zahubit skutečný život. Projevem škodlivosti historie je – podle Nietzscheho – teorie, věda, objektivní pravda. Správné použití historie povznáší a zdokonaluje život. Život a pravdu, oheň a světlo, Dionýsa a Apollóna, vůli a intelekt staví do vzájemné opozice. Zde je patrná Nietzscheho rozpolcenost, neboť tyto prvky se doplňují.

Rouhavá pseudoautobiografie *Ecce Homo* vykresluje Nietzscheho, který byl ve válce pouhým sanitářem, jako mužného dělostřelce a miláčka žen. Ve skutečnosti byl Nietzsche samotář a starý mládenec, který nesnášel pohled na krev, citový skřet naparující se jako Napoleon. Co je nejvíce znepokojující: záměrně vyzdvihuje faleš a fantazii. „Proč nepoužívat lež?“ ptá se.

Morálka slabých a silných

V knize *Genealogie morálky* dochází k tvrzení, že morálka je vynálezem slabých (speciálně Židů a následně křesťanů) k oslabení silných. Ovce přesvědčí-

Život podle Nietzscheho připomíná bublinu, prázdnou uvnitř i navenek, avšak zaměřenou jen na svou existenci, rozpínání a domyšlivé potvrzení sebe sama neustálou expanzí pyšného já do nesmyslné prázdnoty.

ly vlky, aby jednali jako ovce. To je protipřirozené, tvrdí Nietzsche – a jediné, co nás může z nepřirozeného vlivu morálky osvobodit, je to, že si uvědomíme původ morálky v zášti méněcenných.

Ve spisu *Mezi dobrem a zlem* představuje Nietzsche alternativní, „novou“ morálku: Morálka panská je zcela odlišná od otrocké morálky, říká. Cokoli pán přikáže, je dobré z prostého faktu, že to přikázal pán. Slabé ovce mají morálku založenou na podrobení se a konformitě s masou. Protože není Boha, tvrdí Nietzsche, je vše dovoleno a pánové si mohou dělat, co se jim zlíbí.

„Bůh je mrtev“

V *Soumraku model* nabízí svou ústřední myšlenku, že „Bůh je mrtev“. S Bohem (který ovšem nikdy nežil, živila ho jen víra v Něj, tvrdí Nietzsche) umírají rovněž všechny objektivní pravdy (jelikož není mysl, která by stála nad tou naší) i objektivní hodnoty, zákonitosti a morálka (protože není jiné vůle kromě naší). Duše, svobodná vůle, nemoralnost, rozum, řád, láska – to vše pokládá Nietzsche za modly, které nyní umírají, protože je mrtev Bůh.

Perského filosofa Zarathuštru, ale spíše jeho interpretaci z vlastního pera *Tak pravil Zarathuštra*, nazval novou biblí a vyzval svět, aby odhodil všechny ostatní knihy. Jeho nakažlivá rétorika oslovila celé generace dospívajících. Spisek napsal během několika málo dní v zachvatu šílenství, metodou „automatického psaní“. Zarathuštra putuje od města k městu a káže nové náboženství – pozemské, humanistické a vzdorující: „Hlá-

sám vám nadčlověka. Člověk je cosi, co má být překonáno. Co jste vykonali, aby byl překonán?“ Nic než křesťanství, tvrdí Nietzsche, nevykonalo více pro to, aby morálka průměrnosti zakořenila v lidském svědomí a vědomí. Křesťanství, tvrdí dále, nás žene k názoru, že jsme zodpovědní za pěstování lásky, protože je to Boží vůle. Toto pojetí smotává člověka ochromujícím pocitem viny. Ten je třeba vytěsnit – to je možné jediné tak, že zničme křesťanství.

„Jen vůle“

Poslední spisek Friedricha Nietzscheho, *Vůle k moci*, ukazuje jakoby naplno a otevřeně démonický charakter jeho myšlenek. Tam, kde je Bůh mrtev, ztrácí vše smysl, není nebe, pravda, dobro... – cokoli, nač by bylo možné se zaměřit. Vůle k moci, hrubá síla se stává nikoli prostředkem, ale cílem sama v sobě. Život připomíná bublinu, prázdnou uvnitř i navenek, avšak zaměřenou jen na svou existenci, rozpínání a domyšlivé potvrzení sebe sama neustálou expanzí pyšného já do nesmyslné prázdnoty. „Jen vůle,“ radí Nietzsche. Je jedno, na co se vůle zaměřuje.

V praktické rovině přináší Nietzsche a aplikace jeho myšlenek jen smrt a zmar, násilí a koncentrační tábory. Je příznačné, že kultura smrti a jí poplatná média a intelektuálové se sice distancují od vnějších projevů sympatií k nacismu, nepokrytě však obdivují jeho hlavního inspirátora.

Snad v nikom jiném neukázal Antikrist tak průhledně svůj program. Snad nikdo jiný neukazuje tak jasně, k čemu vede popření víry i rozumu. Ba i to, že víra a rozum nestojí proti sobě, jak si někteří lidé myslí, ale právě naopak: rozum potvrzuje víru a k pravdám víry lze dojít světlem přirozeného rozumu. Nejen spisy, ale i tragický život Friedricha Nietzscheho jsou pro dnešní ateisty a novopohany smutným mementem.

Josef Mudra

(mezititulky redakce)

Serial vzniká podle knihy

Donald De Marco – Benjamin Wiker:

The Architects of the Culture of Death.

Ignatius Press, San Francisco 2004,

ISBN 1-58617-016-3, 410 stran.

BŮH VE SVÁTOSTECH

Svátosti jako viditelná a účinná znamení Boží milosti

Život Církve je provázen božskou pomocí tryskající z hlubokých pramenů svátostí. Každý okamžik křesťanského života je posvěcen. Sedmi svátosmi provází Kristus věřícího na jeho pozemské pouti, a to jak v životě soukromém, tak v jeho vztazích ve společnosti, a za všech okolností mu dává vždy novým způsobem důkazy své láskyplné péče.

Bůh je mocný a má nesmírně mnoho možností, jimiž může uplatňovat svou moc. Je nekonečně dobrý a jeho přesahná moudrost mu ukazuje nekonečné množství cest, jimiž by k sobě pozvedl lidskou duši, naplnil ji láskou a milostí a učinil ji šťastnou oním štěstím, které není z tohoto světa.

Bůh může na člověka působit přímo bez jakéhokoli prostředníka, a právě tak člověk by se k němu mohl obracet přímo a mohl by chtít, aby tento přímý styk měl jako následek živé a životodárné spojení, které se děje za předpokladu milosti. Jestliže však Bůh ustanovil Ježíše Krista jediným prostředníkem mezi člověkem a sebou samým, takže není v nikom jiném spásy leč v jeho jménu, pak už člověk nemá právo jít k Bohu sám. A jestliže Ježíš Kristus vlil svou svatou krev, jíž zprostředkoval smír mezi Bohem a člověkem, do svátostí, pak novozákonní svátosti jsou a zůstanou normálními nástroji spásy a Bůh bude zpravidla udělovat svou milost v nich a skrze ně.

Mistr Francke: Bolestný Kristus (1435). Foto: artattler.com

Ve svátostech, stejně jako ve vtělení, se Bůh stává viditelným pro smysly, aby mohl uskutečnit svůj vliv na lidstvo. Proto mnozí svatí otcové nazývali Kristovo lidství svátostí po výtce. Právě skrze toto Kristovo lidství přichází veškeré lidstvo k nejtěsnějšímu spojení s neviditelným Bohem.

Svátosti jako nástroj Boží moci

Svátosti se nám tedy jeví v díle spásy člověka jako nástroje, v kterých a skrze které působí Bůh. Pohlížíme-li na svátostný obřad jen z jeho vnější stránky, budeme se svatým Augustinem opakovat otázku: Odkud taková síla vody, že obmývá srdce, když se dotýká těla? Není to síla přirozené vody; je to síla Boží, sám Bůh to působí tajemným způsobem v křestní vodě a vleává svou milost do duše člověka, jehož hlavy se při svátostném obřadu dotkla voda.

Můžeme proto na svátosti jakožto na viditelná a účinná znamení nadpřirozené milosti pohlížet různým způsobem. Můžeme si všimnout jejich vnější stránky, krásy obřadu a jejich výchov-

ného významu v křesťanském životě, který je jistě nemalý. Můžeme hledět na svátosti v jejich vztazích k církevním zákonům, neboť ve svátostech vzhledem k jejich vnější stránce je mnoho prvků, které mluví o církevním zásahu a pravomoci. A konečně můžeme na svátosti pohlížet v tom, co je v nich nejvnitřnějšího a nejpostatnějšího: v jejich vztahu k Bohu, jenž jich užívá jako nástrojů své moci a dobroty vůči tvorům. A to je naše hledisko, které budeme mít na zřeteli.

Sedmero svátostí

Bůh ve svátostech je Bůh působící skrze svátosti vnitřní přetvořování člověka milostí. Ve křtu nám dává nový život, účast na svém vlastním životě. Tento nový život upevňuje a zdokonaluje svátostí biřmování. Eucharistií podporuje v duši člověka vzrůst svého života. A ztratí-li jev člověk hříchem, vrací mu ho ve svátosti pokání. V pomazání nemocných dává křesťanu sílu vytrvat v přijatém životě Božím v období nemoci, stáří a umírání. To jsou svátosti, které se týkají křesťana jako jednotlivce. Milost, kterou tu Bůh rozdává, je dána víceméně pro toho, kdo je přijímá. Člověk je zdokonalován sám v sobě ve svém individuálním životě.

Dvě poslední svátosti jsou určeny pro dobro společnosti. Kněžstvím si Bůh ustanovuje a tvoří živé nástroje, pomocí nichž by všem rozdával život Boží, a svátostí manželství posvěcuje rodinu, která jakožto buňka lidské společnosti má pečovat o její růst.

Touha po Bohu

Pohlížíme-li na náboženství jako na vztah člověka k Bohu, pak je nám jasné, že vlastním smyslem a posledním cílem každého náboženství bylo za všech časů dospět k bližšímu styku s Bohem. Někdy

byl tento styk s Bohem chápán jako vyhrazený čistě jen době, až se člověk zbaví pout tělesnosti, jindy se slibovala blaženost vycházející z tohoto spojení už zde na zemi. Bůh je podstatně největší Tajemno, jaké se představuje badavému lidskému rozumu, a proto není divu, že si člověk hledal mnohdy nejpodivuhodnější cesty alespoň k slabému a nedokonalému proniknutí tohoto nekonečného Tajemna. Ona podivuhodná odvěká síla lidské duše, pudící člověka k hledání příčin všeho, co vidí a co zakouší, vedla člověka vždy za brány čistě smyslového světa. A pochopil-li jednou člověk, že existuje Bůh, mohl netoužit po nějakém těsnějším sblížení s ním?

Není proto divu, že se za všech dob a téměř ve všech náboženstvích setkáváme s jistými mysterii, tajemstvími, jejichž úkolem bylo přivést člověka blíž k Bohu nebo jej uvést do přímého spojení s ním. Není bez zajímavosti, že čím více se vzdálil náboženský formalismus ve starém pohanství, tím více kvetly sekty zabývající se náboženskými mysterii. Všelijakými obřady, zařikáními, modlitbami a zpěvy se člověk toužil povznést v náboženské extázi nad svou všednost a uchopit samo božství. Byla to snaha lidská,

mezi níž a jejím cílem nebyl vlastně poměr; chyběl prostředník, který by spojil tyto dva nesmírně vzdálené světy: božství a člověka.

Kristus, jediný prostředník

Kristovým příchodem sestupuje Bůh na tuto zem a člověku je provždy zaručeno spojení s ním. Ježíš Kristus je jediný prostředník mezi nebem a zemí, a spojení člověka s Bohem, které uskutečnil, když pro něj zemřel, se navazuje milostí zaslouženou na kříži. Je původcem milosti, a proto ji může rozdělovat, kdy chce a jak chce a komu chce. Zemřel za všechny,

Čím více se přimkneme k životu ze svátostí, tím těsněji se přivineme ke Kristu, jenž v nich působí a přetváří nás v sebe. A to je vlastní smysl celého křesťanství, které nás má pomocí svých tajemství přenést ze smrti země do života nebes.

Rogier van der Weyden: Sedm svátostí, detail (1445). Foto: commons.wikimedia.org

a proto jsou všichni pozváni, aby se účastnili plodů jeho svaté krve, ať se to děje způsobem viditelným, či neviditelným.

Viditelná a účinná znamení

Ačkoli se tato Kristova posvěcující činnost v duších může uskutečňovat i způsobem neviditelným, a víme, že mnohdy se takto uskutečňuje, má Kristus ohled na naši lidskou přirozenost, která je smyslová, hmotná, a proto si žádá viditelných znamení, která by tuto Kristovu činnost ukazovala.

Proto svátosti ustanovuje jako viditelná a účinná znamení milosti, která spojují člověka s Bohem. Vždyť ostatně i samo vtělení jde touto cestou: Bůh se stává viditelným pro smysly, aby mohl uskutečnit svůj vliv na lidstvo. Proto mnozí svatí otcové nazývali Kristovo lidství svátostí po výtce. Právě skrze toto Kristovo lidství přichází veškeré lidstvo k nejtěsnějšímu spojení s neviditelným Bohem. A protože se Kristovo lidství stalo po jeho zmrtvýchvstání neviditelným, jsou nám svátosti prostředkem ke spojení s Bohem a dávají nám účast v tajemném vlivu Kristově na všechno lidstvo.

Svátosti nenapodobují pohanská mysteria

Ještě donedávna bylo módou vykládat křesťanské svátosti jako napodobeniny pohanských mysterií. Ježíš, původce náboženství čistě duchovního, kultu „ducha pravdy“, neměl prý v úmyslu stanovit nějaké svátosti. Prvotní křesťané zůstali věrni jeho duchu, praví, a znali jen kult ducha a srdce. Ale jakmile křesťanství přišlo do kontaktu s pohanským světem, cítilo potřebu vnějšího kultu, a proto si docela přirozeně osvojilo některé tajemné obřady neboli mysteria řeckých náboženských společností. Křesťanství by se prý nutně vystavilo nebezpečí, že zůstane bez vlivu na řeckého člověka, nepřizpůsobí-li se jeho kultovním tendencím a jeho lásce k magickým ritům a mysteriím. Tak vysvětlují vznik a smysl křesťanských svátostí mnozí racionalisté.

Paschal napsal ve svých *Myšlenkách* zcela právem, že všechny věci skrývají nějaké tajemství, mysterium, protože všechny jsou závojem, který zahaluje Boha. Touha po poznání skrytých a ta-

jemných věcí byla v člověku vždy. Je mu přirozená. Není proto divu, že každé náboženství, které je vyjadřováním a uskutečňováním poměru člověka k Bohu, obsahuje nějaká tajemství. Kritérium pravosti náboženství je právě v existenci tajemství víry, dogmat, v tajemství sdělování Božího života, kterého se člověku dostává ve svátostech. Svátost, mysterium, jakožto posvátný závoj něčeho božského, není nějaká výjimka ve vesmíru; naopak, je to nejsilnější vyjádření toho, co můžeme pozorovat částečně ve všech věcech, které jsou všechny svým způsobem tajemstvím existence Boha, jehož tvůrčí moc skrývají. Je proto naprosto zbytečné hledat původ křesťanských svátostí v kultu pohanských mysterií. Pojem náboženství sám v sobě vyžaduje svátosti jakožto vnější znamení vnitřního poměru člověka k Bohu. Uvážíme-li mimo

to, že jednotlivé svátosti Nového zákona mají svůj původ v samém úmyslu Krista, jenž je ustanovil i proto, že dokonale znal lidskou přirozenost toužící dostat se k neviditelnému duchu pomocí viditelných věcí, je nám jasné, že křesťanská mysteria neboli svátosti nemají jiný vztah k mysteriím pohanským, než že jsou stejně ve shodě s povahou lidské touhy dostat se blíže k Bohu.

Spolupráce s milostí

Mají-li svátosti přetvářet lidský život, je nutná součinnost člověka. Svátosti sice působí samy sebou ze samého úkonu – *ex opere operato* – ale nemohou působit, klade-li podmět jejich působnosti odpor. Míra přijaté milosti je úměrná také připravenosti a spolupůsobení přijímacího. Čím lépe je duše připravena, čím větší je její touha po spojení s Kristem, čím upřeně-

ší je její pozornost na svaté tajemství, které má v duši působit nadpřirozenou přeměnu, tím bohatší proudy milosti do ní stékají.

Čím více se přimkneme k životu ze svátostí, tím těsněji se přivíneme ke Kristu, jenž v nich působí a přetváří nás v sebe. A to je vlastní smysl celého křesťanství, které nás má pomocí svých tajemství přenést ze smrti země do života nebes.

*Reginald M. Dacík OP
Věrouka pro laiky V.
Krystal, Olomouc 1948
redakčně upraveno*

*ThDr. Reginald Maria
Dacík OP (1907–1988),
český teolog, redaktor,
publicista, kněz domini-
kánského řádu*

Vybíráme z redakční pošty

Vážená redakce, krátce reaguji na svodku z *Kathnetu* v Monitoru ze 7. února.

Monitor odebíráme v naší rodině už pár let. Rád čtu zvláště články Matyáše Zrna a zjednodušeně řečeno: Čím jsem starší, tím tíhnu ke konzervativnějším hodnotám. Nicméně zpráva z *Kathnetu* o „Pozdvížení kolem Richarda Rohra“ mě přijde velmi neobjektivní. Už jen ta forma zprávy: výraz „Rohr měl říci“ má pro mě stejnou výpovědní hodnotu jako „jedna paní povídala, že Rohr řekl“ (puntikář samozřejmě namítne, že v tomto případě to paní být nemohla, protože Rohr organizuje duchovní cvičení pro muže). Také první věta textu je příliš nadsazená: „V USA vyvolalo pobouření...“ – čtenář by za touto formulací očekával konkrétní důkaz onoho pobouření – například „stovky katolíky podepsaly petici proti RR“ nebo „newyorský arcibiskup uvedl, že Rohr se odchyluje...“ atd.

Nyní k Rohrovi: Sám jsem se v Česku loni zúčastnil iniciace podle Richarda Rohra – za vedení katolických kněží – a mohu říci, že tam nebylo ani stopy po pohanských nebo nudistických rituá-

lech. Rohr se zabývá mužskou spiritualitou a razí myšlenku, že nejen Církev, ale i celá postmoderní společnost trpí tím, že muži neprocházejí bolestným, ale očistným rituálem přeměny chlapce v muže (Rohr tvrdí, že i ve svátosti biřmování zůstával i ve středověku otisk těchto rituálů v tom, že biskup mladého muže aspoň symbolicky udeřil do tváře, aby mu dal zakusit, že jeho dospělý život s Bohem se neobejde bez bolesti). Důsledkem absence tzv. iniciačních rituálů pak podle Rohra mj. je, že mužům v tzv. vyspělé společnosti chybí vědomí vlastní identity, odpovědnost, rozhodnost, statečnost i pokora, bojí se bolesti a utíkají se k hédonismu. Divím se tedy tím víc, že zrovna Váš časopis, který zmíněné pozitivní hodnoty propaguje (a já jsem mu za to vděčný), publikuje takto neověřenou zprávu, která budí dojem, že Rohr je heretik a „chlapskou“ spiritualitu tvoří sektáři.

Mgr. Jan Mazanec

*P.S.: Více o R. Rohrovi např. na <http://www.katolik.cz/otazky/ot.asp?ot=2415>
www.chlapi.cz*

Vážení a milí přátelé v redakci,

s velkým zájmem a potěšením jsem vyslechl čtení o zaslužilém bludaři Giordano Brunovi. Dosud jsem nevěděl, že to byl kněz. To nám profesori filozofie nikdy neříkali. Že to byl člověk pochybných vlastností, jsem ovšem byl přesvědčen vždy. Vy máte šťastnou ruku v tom, že umíte vyhledávat zajímavé a poučné čtení pro nás čtenáře. Váš list je v tomto směru znamenitý. [...]

Děkuji Vám za Vaši práci pro nás čtenáře a jsem se srdečným pozdravem

Dr. Jiří Kubelka

Vážení a milí,

jsem nadšena úrovní Vašeho časopisu a každé přečtené číslo svěřuji do dalších rukou, o kterých vím, že si časopisu budou vážit a přemýšlet nad informacemi a poučením, které v periodiku najdou. [...]

S úctou

Magdalena Tůmová

Poznámka k týdnu

Roztrhněte svá srdce, ne roucha

Obráťte se ke mně celým svým srdcem v postu, pláči a bédování.

Roztrhněte však svá srdce a ne roucha, a tak se vraťte k Pánu, svému Bohu (Jl 2,12–13).

I. N. Kramskoj: Kristus na poušti (1872). Foto: commons.wikimedia.org

Svatopostní doba. Církev si sype hlavu popelem a následuje svého Pána na poušť. *Obráťte se ke mně celým svým srdcem v postu, pláči a bédování* (Jl 2,12).

Proč všechno to odpírání a umrtvování? Není život už tak dost plný trápení?

Proč si ještě dobrovolně nakládat další? Nemá být smyslem lidského snažení a pokroku spíše odstraňování bolesti a utrpení? Dnes, kdy se člověk emancipoval, kdy se jeho „důstojnost“ a „kvalita“ jeho života staly centrem všeho, zdá se být půst zpoz-

dilý, ba přímo nelidský. Ovšem ví dnešní člověk, kdo je člověk a co je život?

Roztrhněte však svá srdce a ne roucha... (Jl 2,13). Nesmyslné sebetřýznění je opravdu nelidské a obrací se proti stvoření. Pravý půst však není formálním trhááním rouch, nenávisným drásáním lidskosti. Vychází ze srdce roztrženého láskou; láskou, která zakusila Lásku.

Kristus na poušti, to je Bůh, který se z lásky stal člověkem, aby se člověk mohl „stát Bohem“. A Církev odchází na poušť, aby se zbavila všeho, co jí brání být se svým Milovaným, a aby mu podala důkaz své lásky. Milující nemůže jinak.

Boží láska až k smrti, ta nám ukazuje, kdo je člověk a co je život. Jaká je skutečná, vlastně až neskutečně, nepředstavitelně veliká důstojnost a hodnota člověka.

Pravdivý půst, půst motivovaný láskou, neubíjí, neponižuje. Pravdivý půst povyšuje člověka – vede jej k Bohu, kde je jeho místo. *Roztrhněte však svá srdce a ne roucha, a tak se vraťte k Pánu, svému Bohu* (Jl 2,13).

Dagmar Kopecká

LITURGICKÁ ČTENÍ21. 2. Neděle **Dt 26,4–10, Žl 91, Řím 10,8–13, Lk 4,1–13**

I. neděle postní

22. 2. Pondělí **I Petr 5,1–4, Žl 23, Mt 16,13–19**

Svátek Stolce sv. Petra

23. 2. Úterý **Iz 55,10–11, Žl 34, Mt 6,7–15**

sv. Polykarp

24. 2. Středa **Jon 3,1–10, Žl 51, Lk 11,29–32**

sv. Modest

25. 2. Čtvrtek **Est 14,17n.p-raa-bb-gg-hh, Žl 138, Mt 7,7–12**

sv. Valburga

26. 2. Pátek **Ez 18,21–28, Žl 130, Mt 5,20–26**

sv. Alexandr

27. 2. Sobota **Dt 26,16–19, Žl 119, Mt 5,43–48**

sv. Gabriel od Bolestné Panny Marie

Res Claritatis MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Šéfredaktor: Mgr. Michaela Freiová. Redaktoři: Mgr. Dagmar Kopecká, Mgr. Ondřej Vaněček. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což za rok činí 675 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.